

کاربرد زبان در تربیت

امراهه قاسمی

سرشناسه: امرالله قاسمی / ۱۳۳۷

عنوان و نام پدیدآورنده: کار برد زبان در تربیت / مولف امرالله قاسمی

مشخصات نشر: سمیرم سام آرام ۱۳۹۷

مشخصات ظاهری: ۹۳ص

شابک: ۹۷۸ - ۶۰۰ - ۵۸۴۴ - ۷۸ - ۸ / اربال / ۱۰۰۰

وضعیت فهرست نویسی: فیا

موضوع: زبان آموزی / Language acquisition

موضوع: درک زبانی / Language awareness

موضوع: کودکان - زبان / Children -- Language

رده بندی گنره: ۱۳۹۷ / ۲ / ۲ / ۲ / ۲

رده بندی دیویی: ۴۰۱ / ۹۳

شماره کتابشناسی ملی: ۵۱۴۳۷۰۵

شناسنامه کتاب

مؤلف: امرالله قاسمی

انتشارات: سام آرام

سال و نوبت چاپ: اول / ۱۳۹۷

ویرایش: مؤلفان احمدی

چاپخانه: پیشگام

شمارگان: ۱۰۰۰

قیمت: ۵۰۰۰۰ اربال

شابک: ۹۷۸ - ۶۰۰ - ۵۸۴۴ - ۷۸ - ۸

فهرست مطالب

۸.....	مقدمه.....
۱۳.....	بخش اول زبان و زبان شناسی.....
۱۴.....	زبان چیست؟.....
۱۸.....	سه الگوی زبانی.....
۱۹.....	اهمیت زبان.....
۲۳.....	فراگیری زبان.....
۲۵.....	شکل های گوناگون زبان.....
۲۶.....	ویژگی های زبان.....
۳۰.....	نقش های زبان.....
۳۳.....	اندامهای گویایی.....
۳۵.....	آواشناسی.....
۳۷.....	واج شناسی.....
۳۷.....	تکواژ شناسی.....
۴۰.....	ساخت درونی زبان.....
۴۰.....	زبان های مرده.....
۴۲.....	تفاوت های فردی در زبان.....
۴۴.....	رابطه زبان و اندیشه.....
۴۷.....	کارکرد مغز.....
۴۸.....	مرکز زبان در مغز.....
۵۱.....	جایگاه تفکر در مغز.....
۵۳.....	رابطه زبان و تفکر.....

۵۵	زبان مبنای تفکر
۵۵	زبان ابزار تفکر
۵۸	دو زبانگی و چند زبانگی
۵۹	آسیب شناسی زبان
۶۲	نظر جامد کی در مورد زبان
۶۵	زبان از آن - گونه رشد می کند
۷۰	تعلیم و تربیت زبان
۷۳	تاثیر زبان و فرهنگ بر جامعه
۷۴	ارتباط فرهنگ و زبان
۷۶	تاثیر زبان بر فرهنگ
۷۸	فرهنگ ایرانی و زبان فارسی
۷۹	بررسی زبان و زبان شناسی
۸۰	زبان شناسی
۸۳	تاریخچه انقلابهای علمی در زبان شناسی
۸۶	کاربرد زبان در دین
۹۲	مدیریت زبان
۱۰۲	نقش فرهنگی و تربیتی زبان
۱۰۵	زبان بدن
۱۲۲	زبان معیار
۱۳۱	کاربرد زبان در زندگی بشر
۱۳۶	کاربرد زبان در قرآن
۱۴۹	کاربرد زبان در تربیت از دیدگاههای مختلف

- ۱۵۷..... کاربرد زبان در فرهنگ و اجتماع
- ۱۶۰..... کاربرد زبان در سنت های اجتماعی
- ۱۶۳..... کاربرد زبان در رسانه ها
- ۱۶۹..... نقش عوامل سیاسی زبان
- ۱۷۲..... بخش دوم ارتباط
- ۱۷۳..... ارتباط
- ۱۷۴..... نگاهی به تاریخ ارتباط
- ۱۷۵..... ارتباط مدرن
- ۱۷۶..... اهمیت ارتباط
- ۱۷۷..... اجزای ارتباط کلامی
- ۱۷۷..... فرق شنیدن و گوش دادن
- ۱۷۸..... مهارتهای گوش دادن
- ۱۸۱..... تعریف ارتباط غیر کلامی
- ۱۸۲..... بخش سوم زبان و کودکان استثنایی
- ۱۸۳..... رفتار با کودکان عقب مانده ذهنی
- ۱۸۴..... چهار گروه کودکان عقب مانده
- ۱۸۷..... با کودکان استثنایی چطور برخورد کنیم
- ۱۸۹..... آموزش کودکان عقب مانده
- ۱۹۰..... اصلاح گفتار کودکان عقب مانده
- ۱۹۱..... پیشنهاد کلی برای آموزش کودکان عقب مانده ذهنی
- ۱۹۳..... منابع

مقدمه

آثار ادبی ایران، آیینی اندیشه‌ها، باورها، هنرمندی‌ها و عظمت روحی و معنوی ملت است که از دیر باز تا کنون بالنده و شکوفا از گذرگاه‌ها، حادثه‌ها و خطرگاه‌ها گذشته و به امروز رسیده است.

غناي این آثار، گواه تجربه‌ها، ژرف اندیشی‌ها و تکاپوی فرزندان ادب و فرهنگ ایران و عصارت روح بلند و حقیقت‌جوی آنان است.

برگ برگ ادب و فرهنگ ایران زمین جلوه‌گاه نمایش آثار منظوم و منثور فرهیختگان و اندیشه‌ورانی‌ها، هنر فنی و سلیقه‌ای و سعدی و حافظ و خیام، سنایی، مولانا و بیهقی، عنصرالمعالی، صائب و دهخدا و ... است که از زلال فرهنگ اسلامی جرعه نوشیده و با پشتوانه‌ی ذوق و کوشش خود آثار ماندگار رقم زده و سرمایه‌های بزرگ را به یادگار نهاده‌اند.

ادبیات گفته‌ها و نوشته‌های ظریف و زیبا، با هدف نشان دادن رهنمودها و ارشاداتی در راه سعادت جامعه و آسایش نسل فعلی و پیش‌بینی آینده است. در قلمرو زندگی انسان آثار ادبی به عنوان تبلور اندیشه‌های فردی و اجتماعی در اعتلا، فرهنگی و اجتماعی جامعه تاثیر بسزایی دارند.

ادبیات در انجام رسالت خود در قلمرو دانش‌های گوناگون گام به ارزشمندی از رویدادها، ارزشها، آداب و رسوم و پیشینه تاریخی و تحولات اجتماعی جامعه محسوب می‌شود. پژوهش‌های فرهنگی و اجتماعی، خط سیر آن و تأثیرش در تحولات اجتماعی، در قالب رمان، تاریخ، فلسفه، تأثیر، نمایش، و تمثیل و بالاخره شعر و نثر مورد مطالعه و بررسی قرار می‌گیرد و در این راستا جامعه‌شناسی ادبیات به عنوان دانشی اجتماعی عملکرد واقعی خود را نشان می‌دهد. کهن‌ترین آثار نوشته شده از سنگ نبشته‌ها گرفته تا به امروز نشان دهنده خلاقیت اجتماعی و فرهنگی مردم این مرز و بوم بوده است. تحلیل موضوعات ادبی از جنبه‌های مختلف اعم از آموزشی، ساختاری، روانشناسی و فرهنگی حائز اهمیت هستند.

تأثیر ادبیات در جامعه و متقابلاً تأثیر جامعه در ادبیات بحثی غیر قابل انکار است. به عنوان نمونه پیام های اخلاقی و ادبی یا اثر چه بسا مردم افسرده یا با خشونت را به اعتدال برساند. مفاهیم سمبولیک (نمادین) در آثار شاعران بزرگی چون رودکی، نظامی، عطار، مولوی، حافظ و سعدی، شهریار و دیگران فراوان به چشم می خورد و همواره مورد توجه اجتماع قرار گرفته و در بیداری مردم در هر عصر و زمانی مؤثر بوده اند.

البته با وجود پیشرفت تکنولوژی و ورود ادبیات اروپایی توجه به آثار ادبی متأسفانه در جامعه روبه رکود و تا حدودی کم رنگ شده است. اما با توجه به اینکه استقلال فرهنگی، گسترده‌گی ارزش های اخلاقی و دینی و از طرف دیگر پر کردن اوقات فراغت و سلامت روانی فرد و جامعه تأثیر مستقیم با ادبیات آن جامعه دارد بنابراین تأثیر آثار ادبی را که به سود بشریت خواهد بود نباید از ذهن برداشت. ادبیات مجموعه آثار ظریف و زیبایی است که به صورت گفته و نوشته در آمده است. وظیفه تفسیر و کندوکاو انسان، اجتماع، زندگی، فرهنگ، سیاست و بطور کلی هدفش نشان دادن هت و دهایی از معیارهای ادبی، هنری، احساسی و فرهنگی و دینی در جهت اعتلای روح انسان و ابد به سعادت اجتماعی و اخلاقی جامعه است. ادبیات آینده تمام نمای رویدادها، آیین ها، رفتارها، تلاشها و اندیشه های جامعه است که زبان حال و شناسنامه یک ملت می باشد و می توان یک جامعه را با بررسی محتوا و موضوع ادبیات آن شناخت. رویدادها، و رفتارهای اجتماعی را می توانست و سیر تحول پدیده های اجتماعی را ردیابی کرد.

مطالعه ی دقیق این آثار جان را طراوت می بخشد و روح را به افق های بیافا و روشن پرواز می دهد و ذهن و ضمیر را شکوفا و بارور می سازد. بر همه اساتید عزیز و محققان عزیز است که یاد ها و یادگارهای این عزیزان و بزرگواران را پاس بدارند. آنها را بشناسند و به دانش جویان بشناسانند و این ممکن نیست مگر با یادگیری زبان و کاربرد پر محتوای آن. اگر چه آموزش زبان از رشته هایی به شمار می رود که در یک صد سال گذشته با دگرگونی های بسیار همراه

بوده است تا آنجا که یکی از اساتید این رشته تدریس زبان فارسی را از نظر بی ثباتی به ورزش باد و از نظر تنوع به دانه های شن تشبیه کرده است ولی در این تشبیه با همه اغراقی که وجود دارد حقیقتی نهفته است و آن این که هیچ روشی قطعی و مورد توافق همگانی نیست نه اینکه تدریس زبان بلکه این حکم در مورد همه رشته ها و علوم مختلف صادق است.

بررسی زبان، یکی از روش های مطالعات فرهنگی است؛ زیرا زبان، واقعیت هایی که حتی در منابع تاریخی ذکر نشده اند را آشکار می کند. به عنوان مثال در گذشته، در زبان پارسی، برای اسب، چندین واژه وجود داشت:

اسب: واژه ای عمومی مادیان: اسب ماده؛ رخس: اسب آجری و سپید؛ چرمه: اسب سپید؛ توسن: اسب سرکش؛ آید: اسب نجیب و نیک نژاد؛ باره: اسب نیرومند؛ سمند: اسب متمایل به زردرنگ؛ و کهر: اسب سرخ مایل به تیرگی و گُرند: اسبی که رنگ آن میان زرد و بور باشد و...

امروزه همه اینها در زبان فارسی، اسب معنا پیدا کرده و روشن است که اسب در ایران کهن، اهمیتی فراوان داشته و امروزه اهمیت خود را از دست داده است. حتی وجود نام هایی در تاریخ ایران که از اسب گرفته شده اند (جاماسپ، گشتاسپ، بهاسپ و...) نیز مویید همین واقعیت است. این نمونه ای از اثرات فرهنگی زبان می باشد که در طول تاریخ به فراموشی سپرده شده است...

در مورد اهمیت زبان می توان اظهار داشت که زبان، زندگی است و زندگی در زبان معنا می یابد چنان که هایدگر^۱ هم معتقد است که «زبان خانه هستی» است و همه چیز در آن هستی و معنا پیدا می کند و فلسفه از راه زبان ساخته می شود و به فرهنگ تعلق می یابد. زبان مقام و نقش های ارزشمندی را در زندگی بشری ایفا نموده و می نماید. یکی از مهم ترین

^۱ - مارتین هایدگر (Martin Heidegger) یکی از معروفترین فیلسوفان قرن بیستم، او با شیوه نوین به تامل در مورد وجود پرداخت. یکی از عناصر ساختار جهان از نظر هایدگر زبان است

نقش های زبان، نقش ارتباطی آن است. به وسیله زبان است که انسان با دیگران و دنیای پیرامونش ارتباط برقرار می کند و دنیای خود را با دنیای دیگران پیوند می دهد و با کمک جستن از آن احساسات، عواطف، خواسته ها و اندیشه و تفکرات خود را ابراز می دارد. خداوند متعال در قرآن کریم، سوره مبارکه الرحمن، آیات ۱۱ الی ۴ به آن اشاره نموده اند. (الرحمن علم القرآن - خلق الانسان - علمه البیان) یعنی خدای رحمان به رسولش محمد (ص) قرآن را آموخت، انسان را خلق کرد و به «بیان» تعلیم فرمود. که همه بیانگر نقش سازنده ی زبان است و اهمیت آن را می رساند....

در نهایت خاطر نقشی که ما در جهت آینده سازی این نونهالان به عهده داریم ضرورت دارد این خودسازی با از خود شروع کنیم. حضرت علی (ع) در نهج البلاغه فرموده است: کسی که خود را رهبر مردم را در پیش از آنکه به تعلیم دیگران پردازد، باید خود را بسازد و پیش از آنکه به گفتار تربیت کند، باید کردار تعلیم دهد؛ زیرا آن کسی که خود را تعلیم دهد و ادب کند سزاوارتر به تعظیم است از آنکه دیگری را تعلیم دهد و ادب بیاموزد. گاه طبیعت، روی فرهنگ اثر می گذارد و آن اثر فرهنگی را نیز می توان در زبان مشاهده کرد. در زبان ژاپنی، ۵۰ واژه برای باران وجود دارد. ژاپنی ها برای باران معمولی، شدید، آهسته، باد و باران، برف همراه با باران، باران همراه با برف، همان بارانی غیرابری، باران در شب، باران بهاری، تابستانی، پاییزی، زمستانی، باران مطبوع که هر ۱۰ روز یکبار بیارد، هوای پساباران، باران طولانی، باران ناگهانی بعد از ظهر و... یک یا گاه چنان باران دارند.

حتی فرهنگ خانوادگی هم مستقیماً روی زبان فرزندان اثر می گذارد. "جوآن تاف" زبانشناس آمریکایی، سال ۱۹۷۷ پژوهشی روی دو گروه از کودکان انجام داد. گروه نخست، پدر و مادرانی تحصیل کرده و متخصص داشتند. گروه دوم، تحت نظر والدینی تحصیل نکرده و بی تخصص یا نیمه متخصص بزرگ شده بودند. در سن سه سالگی، کودکانی که والدین

بی تخصص داشتند، از زبان برای بیان جزئیات تجربه‌ها، پیش‌بینی رویدادهای آینده و برنامه‌ریزی و استدلال استفاده نمی‌کردند.

البته این کودکان کمابیش دارای توان استدلال و پیش‌بینی بودند، اما اندیشه‌هایشان را به زبان نمی‌آوردند. همین دو گروه از کودکان در سنین بین پنج و نیم تا هفت و نیم سالگی نیز دوباره بررسی شدند و معلوم شد که کودکان در خانواده‌های بی تخصص، هنگام گفت و گو از پاسخ‌های کوتاه و ساده استفاده می‌کنند. روشن است که بازتاب فرهنگ جامعه را در زبان آن جامعه می‌ران دید. اما آیا زبان نیز می‌تواند در فرهنگ جامعه بازتاب داشته باشد؟

افلاطون حدود قرن سوم قبل از میلاد، بر این عقیده بود که (آموزش دوران اولیه کودکی امری اجتماعی است و باید در بین سنین کودکان را از والدینشان جدا کرده و جهت مراقبت و تعلیم به مؤسسات اجتماعی سپرد). ادبیات نیز هنر بیان نیت به وسیله زبان است. ادبیات وسیله‌ای است هنرمندانه برای تبیین افکار، احساسات، عواطف و عقاید بشر. این است که زبان ادبی هنرمند است، زبان دستگاه سمبلیک که رکیبی از نشانه‌ها و علائم قراردادی است، نمایشگر معانی و مفاهیم ذهنی هستند و منظر و مقصدی را اظهار می‌دارند و